

S. Sayısı : 227

Sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretile kurulan iktisadî teşekküllerin teşkilâtile idare ve murakabeleri hakkındaki 3460 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve Maliye, Bütçe ve İktisat encümenleri mazbataları (1/624)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar Dairesi Müdürlüğü

Sayı: 6/1900

8 - V - 1941

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretile kurulan İktisadî teşekküllerin teşkilâtile idare ve murakabeleri hakkındaki 3460 sayılı kanuna ek olarak İktisat vekilliğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 25 - IV - 1941 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Mucip sebepler

3460 sayılı kanunun yirmi dördüncü maddesile, İktisadî Devlet teşekküllerine ait bilânço, kâr ve zarar hesabı ve buna müteallik raporların en geç haziran ayı iptidasında Umumi Heyete tevdi ve azalara tevzi edilmiş bulunması esas kabul edilmiştir.

Buna göre bilânçolar üzerinde tetkikat yapmak için Umumî Murakabe Heyetine bir ay ve alâkalı vekâletlerin mütalealarını bildirmeleri için de bir ay müddet kalmış bulunmaktadır. Halbuki her teşekkülün yurdun muhtelif yerlerine dağılmış müteaddit müesseselerine ait senelik hesap neticelerini de ihtiva eden bilânçolarını esaslı surette tetkike ve raporlarını ihzara bu bir aylık müddetin kâfi gelmediği iki senelik tecrübelerle anlaşılmıştır.

Bu sebeple müddetin uzatılması ihtiyacını teminen; İktisadî Devlet teşekküllerinden her birine ait bilânço, kâr ve zarar hesabı, İdare Meclisi raporile Umumî Murakabe Heyeti raporlarının en geç ilkteşrin ayı içinde verilmesi maksadile 3460 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ihzar edilmiş ve bağılı olarak sunulmuştur.

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Esas No. 1/624

Karar No. 47

27 - V - 1941

Yüksek Reisliğe

Sermayesinin tamamı Devlet tarafından ve-
rilmek suretile kurulan iktisadî teşekküllere ait
3460 numaralı kanuna ek olarak İktisat vekil-
liğince hazırlanıp İera Vekilleri Heyetinin
25 - IV - 1941 tarihli toplantısında Büyük Millet
Meclisine arzı kararlaştırılan kanun lâyihası
Encümenimize de havale edilmiş olmakla İktisat
vekili huzur ile müzakere olundu.

Yukarıda zikredilen 3460 numaralı kanunun
24 ncü maddesi hükmüne göre, iktisadî teşek-
küllerin bilânçolar ile kâr ve zarar hesaplarının
ve bu husustaki bütün raporların en geç haziran
ayı iptidasında Umumî Heyete verilmiş ve bu
heyetin azasına dağıtılmış olması lâzım gel-
mekte ise de aynı kanunun 22 nci maddesinde;
bahis mevzuu evrakın İktisadî teşekküller umum
müdürleri tarafından senenin ilk üç ayı içinde
tanzim ve idare meclislerince tetkik ve tasvip
edildikten sonra Umumî murakabe heyetine ve-
rileceği tasrih edilmiş olduğundan bunların U-
mumî murakabe heyetile alâkalı vekâletler ta-
rafından tetkiki için iki aylık bir zaman kal-
makta ve bu kısa zaman da - şimdye kadar edi-
nilen tecrübeler nazaran - kifayet etmemekte ve
esasen İktisadî teşekküller umumî heyeti Büyük
Millet Meclisinin Muhtelif encümenleri azasın-
dan teşekkül ettiği ve Meclis de haziran ayı için-
de yaz tatiline girdiği için bilânçolarla kâr ve
zarar hesaplarının ve diğer raporların Umumî
Heyet azasına alelacele dağıtılmasından fayda

yerine belki - noksan tetkikten dolayı - zarar
tevellüt etmekte olduğu anlaşılmış ve adı geçen
bilânço, kâr ve zarar hesaplar ile raporların
Umumî Heyete tevdi keyfiyetinin ilk teşrin
ayında icrasına mütedair olan teklif Encümeni-
mizce esas itibar ile müzakereye şayan görü-
lmüştür.

Ancak, yukarıda da işaret edildiği üzere İktis-
adî teşekküller umumî heyeti Büyük Millet Mec-
lisinin muhtelif encümenleri azasından mürekkep
olduğu ve bu encümenler ise Meclisin kanunî iç-
tima yılının başı olan son teşrinin birinci haftası
sonunda teşekkül ve reis, mazbata muharriri ve
kâtiplerini intihap ettikleri cihetle bahsolunan ev-
rakın Umumî Heyete ilk teşrinde verilmesine
maddî imkân bulunmamasına binaen lâyihanın
birinci maddesi buna göre tadil ve diğer iki mad-
desi Hükümetin teklifi ve hile kabul olunmuştur.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi
ricasile Yüksek Reisliğe takdim kılındı.

Maliye E. Reisi	M. M.	Kâtip
İstanbul	Malatya	Kastamonu
A. Bayındır	Nasuhi Baydar	H. Dicle
İzmir	Kayseri	Malatya
K. Dursun	Ö. Taşcıoğlu	M. Nedim Zabcı
Manisa		Rize
F. Kurdoğlu		K. Kamû
Van		Zonguldak
İbrahim Arvas		Y. Ziya Özenci

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Mazbata No. 115

Esas No. 1/624

6 - VI - 1941

Yüksek Reisliğe

Sermayesinin tamamı Devlet tarafından ve-
rilmek suretile kurulan iktisadî teşekküllerin
teşkilât ile idare ve murakabeleri hakkındaki
3460 sayılı kanuna ek olarak İktisat vekilli-

ğince hazırlanıp Başvekâletin 8 - V - 1941 tarih
ve 6/1900 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise
sunulan kanun lâyihası Maliye encümeni maz-
batası ile birlikte encümenimize tevdi buyurul-

makla İktisat vekili Hüsni Çakır ve Maliye vekâleti namına Bütçe ve malî kontrol umum müdürü hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu:

3460 sayılı kanunun 24 ncü maddesinin üçüncü fıkrası, iktisadî Devlet teşekküllerinin bilâncolarile kâr ve zarar hesaplarının ve bu husustaki bilûmum raporların en geç haziran ayı iptidasında Umumî heyete verilmiş ve bu heyetin azasına dağıtılmış olmasını emretmekte ise de yapılan iki senelik tecrübe neticesine göre müesseselerce aynı kanunun 22 nei maddesine tevfikân martta Murakabe heyetine tevdi edilen bilâncolar ile teferruatının haziran bidayetine kadar yani iki aylık müddet zarfında evvelâ Murakabe heyeti tarafından kâmil ve esaslı bir tetkika tâbi tutulması ve bundan sonra da ait oldukları vekâletlerin mütaalealarını bildirmeleri hemen imkânsız olduğu görüldüğünden bu müddetin uzatılması maksadile lâyiha'nın tanzim edildiği yapılan tetkikler ve alınan izahlardan anlaşılmiş ve lâyiha esas itibarile encümenimizce de kabul edilmiştir.

Lâyiha 3460 sayılı kanuna ek olarak hazır-

lanmış ise de esas itibarile yeni bir hükmü tammun etmeyip halen kanunda mevcut bir hükmün değiştirilmesini istilzam eder mahiyette bulunduğundan başlık ve maddenin yazılış tarzı bu mahiyete uygun şekilde yeniden tanzim edilmiş ve Maliye encümenince kabul edilen müddet tatbikata uygun görüldüğünden encümenimizce de muhafaza edilmiştir.

Havalesi mucibince İktisat encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis	Reis V.	M. M.
Çorum	Kastamonu	Muğla
İ. Eker	T. Coşkan	H. Kitabcı
Kâtip		
İstanbul	Bolu	Bursa
F. Öymen	C. S. Siren	A. Nevzat Ayas
Diyarbakır	Elâzığ	Giresun
B. Denker	M. F. Altay	M. Akkaya
Gümüşane	İsparta	İsparta
D. Sakarya	Kemal Turan	R. Ünlü
Kayseri		Kayseri
F. Baysal	Suad Hayri Ürgüblü	
Seyhan		Trabzon
S. Çam		Sırrı Day

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisat encümeni

Esas No. 1/624

Karar No. 52

17 - VI - 1941

Yüksek Reisliğe

Sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilerek suretile kurulan İktisadî teşekküllerin teşkilâtile idare ve murakabeleri hakkında 3460 sayılı kanuna ek olarak İktisat vekâleti tarafından hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetince 25 - IV - 1941 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesi ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbatalarile birlikte encümenimize tevdi buyurulmuş olmakla İktisat vekili hazır olduğu halde tetkik ve mütalea olundu.

İktisadî Devlet teşekküllerinin bilâncolarile kâr ve zarar hesaplarının ve bu husustaki bilûmum raporların en geç olarak haziran ayı iptidasına kadar Umumî Heyete verilmiş ve bu heyetin

azasına dağıtılmış olması lâzım gelmektedir. Bu müddet zarfında Umumî murakabe heyetinin lâzımı veçhile tetkikat yaparak raporunun tanzim etmesinin mümkün olmadığı ve olamayacağı mucip sebepler lâyihasında dermeyan olunan mütaalealardan ve İktisat vekilinin verdiği şifahî izahattan ve iki senelik tecrübeden anlaşılmiş olduğu cihetle bu müddetin uzatılması lüzumuna encümenimizce de kanaat hâsıl olmuştur.

Bilângo ve kâr zarar hesaplarile raporların Umumî Heyete tevdi müddetinin ilk teşrin ayı nihayetine kadar uzatılması hakkında kanun lâyihasile vaki Hükümet teklifinin Büyük Millet Meclisi encümenlerinin her sene teşrinisani iptidasında yeniden teşekkülü ve bu suretile Umumî

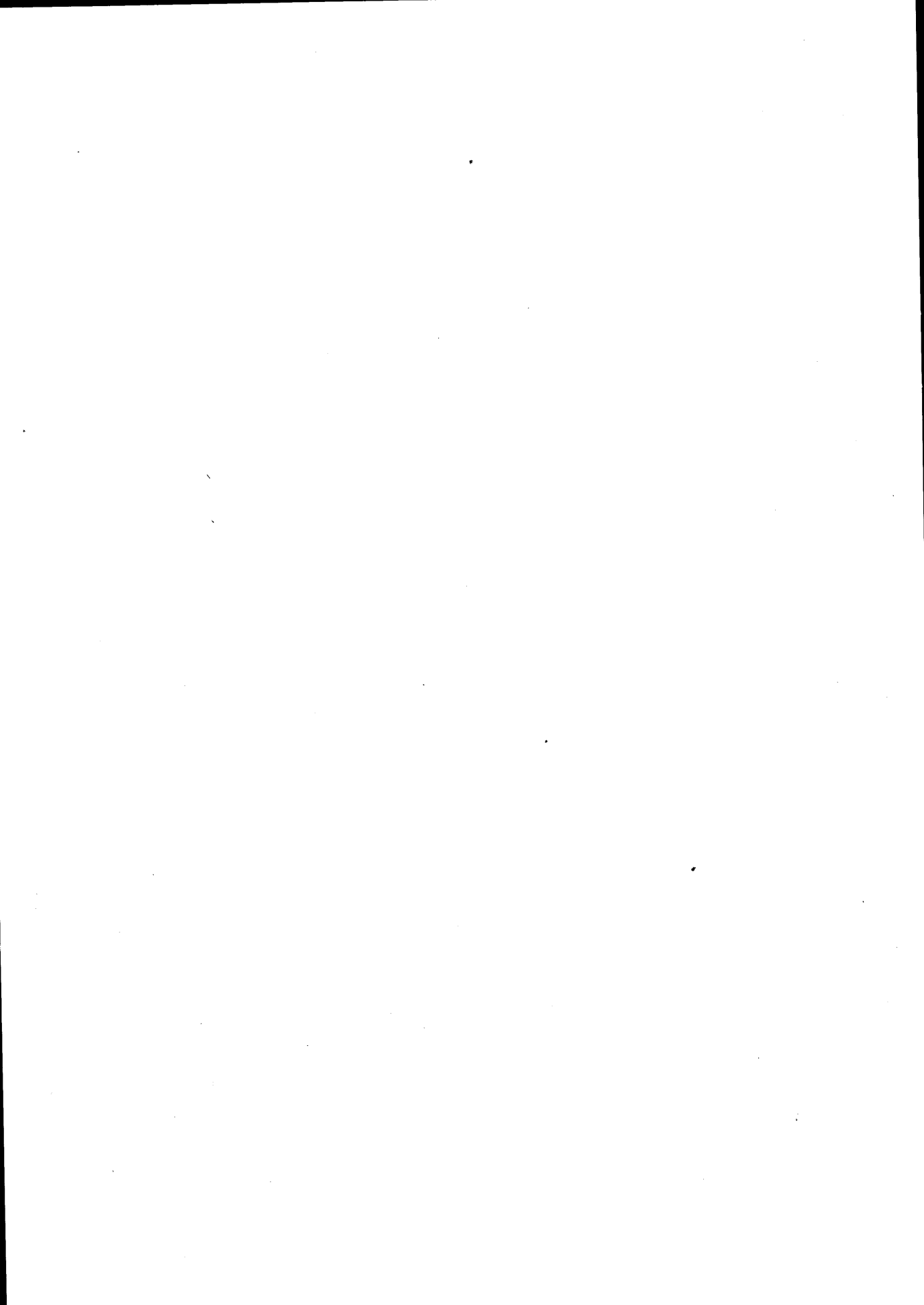
Heyet azalarında değişiklik olabileceği mülahazasıle ikinci teşrin ayının 15 ine uzatılması şeklinde Maliye encümeninin yaptığı ve Bütçe encümeninin iştirak ettiği şekil encümenimizce muvafık görülmemiştir.

Zira Umumî Heyet bilkuvve daima mevcuttur ve azasının hepsi Meclisi Âli azalarından mürekkep olmadığı gibi tatbikatta da görüldüğü veçhile Encümenlerde vaki olan değişiklik daima pek mahdut bir miktara münhasır kalmaktadır. Esasen kanunun tayin ettiği müddet tevdi için verilen azamî müddettir. Yani bu müddetten evvel daima tevdi keyfiyeti yapılabileceğine göre farzedilen ve önlemek istenilen mahzurlar daima tekevvün edebilecektir. Bu itibarla Hükümet teklifinden daha ileri gidilmesi Devlet iktisadî teşekküllerinin bilânço ve raporları üzerinde esaslı tetkikatta bulunmak isteyen Umumî heyet azalarına kısa bir zaman bırakmak ve böyle bir tetkiki müşkül ve belki de gayri mümkün kılmak gibi büyük bir mahzur da tevhit edecektir. Bu

sebeplerle Hükümetin teklif ettiği müddetin ay-nen kabulü azadan yalnız Eskişehir mebusu Emin Sazak muhalif olduğu halde Encümen ek-seriyetince kabul edilmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

İktisat E. Reisi N.	M. M.	Kâtip
Rize	Rize	Bilecik
<i>Fuad Sirmen</i>	<i>Fuad Sirmen</i>	<i>K. Gülek</i>
Afyon K.	Afyon K.	Ankara
<i>Hamza Erkan</i>	<i>Berç Türker</i>	<i>A. Ulus</i>
Ankara	Denizli	Diyarbakır
<i>M. Eriş</i>	<i>Tahir Berkay</i>	<i>V. N. Sünkitay</i>
Edirne	Erzincan	Eskişehir
<i>T. Göksel</i>	<i>S. Başotaç</i>	<i>Emin Sazak</i>
İçel	İstanbul	Kars
<i>Dr. M. Berker</i>	<i>A. Daver</i>	<i>K. Arıklı</i>
Kastamonu	Konya	Urfa
<i>M. Celâl Bayar</i>	<i>H. Dikmen</i>	<i>Hüseyin Sami</i>
Zonguldak		Zonguldak
<i>H. Karabacak</i>		<i>M. Bozma</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretile kurulan İktisadî teşekküllerin teşkilâtile idare ve murakabeleri hakkındaki 3460 sayılı kanuna ek kanun lâyihası

MADDE 1 — İktisadî Devlet teşekküllerinin bilânçolarile kâr ve zarar hesaplarının ve bu husustaki bütün raporların en geç ilk teşrin ayı içinde Umumî Heyete verilmiş ve bu Heyetin azasına dağıtılmış olması lâzımdır.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Saydam	H. Menemencioğlu	S. Arıkan
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Fayık Öztrak	Ş. Saracoğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	A. F. Cebesoy	H. Çakır
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	R. Karadeniz	Muhlis Erkmen
Mü. V.	Ti. V.	
C. K. İncedayı	M. Ökmen	

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretile kurulan İktisadî teşekküllerin teşkilâtile idare ve murakabeleri hakkındaki 3460 sayılı kanuna ek kanun lâyihası

MADDE 1 — İktisadî Devlet teşekküllerinin bilânçolarile kâr ve zarar hesaplarının ve bu husustaki bütün raporların en geç son teşrin ayının ilk on beş günü içinde Umumî Heyete verilmiş ve bu heyetin azasına dağıtılmış olması lâzımdır.

MADDE 2 — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretile kurulan İktisadî teşekküllerin teşkilâtile idare ve murakabeleri hakkındaki kanunun 24 ncü maddesinin üçüncü fıkrasını değiştiren kanun lâyihası

MADDE 1 — 17 - VI - 1938 tarih ve 3460 sayılı kanunun 24 ncü maddesinin 3 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bilânçolarla kâr ve zarar hesaplarının ve bu husustaki bütün raporların en geç son teşrin ayının ilk on beş günü içinde Umumî Heyete verilmiş ve bu heyetin azasına dağıtılmış olması lâzımdır.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

İKTISAT ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretile kurulan İktisadî teşekküllerin teşkilâtile idare ve murakabeleri hakkındaki kanunun 24 ncü maddesini değiştiren kanun lâyihası

MADDE 1 — 17 - VI - 1938 tarih ve 3460 sayılı kanunun 24 ncü maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Umumî Murakabe Heyeti, kendisine tevdi olunan bilânçolarla kâr ve zarar hesaplarını teşekküllerle müesseselerin bütün muameleleri ve hesapları üzerinde yapmış olduğu tetkiklerin neticeleriyle karşılaştırılmak suretile bunların tahlilini ihtiva eden müdellel bir rapor hazırlar. Bu rapor ve bilânçolarla kâr ve zarar hesapları, her teşekkülün başlıca faaliyet safhalarını gösterecek şekilde kendi idare meclisi tarafından hazırlanacak diğer bir raporla birlikte, İktisat vekâletine ve alâkalı vekâlete gönderilir.

İktisat vekâleti veya alâkalı vekâlet bunları, kendi mütaleasile birlikte Umumî Heyete vermek üzere, Başvekâlete gönderir.

Bilânçolarla kâr ve zarar hesaplarının ve bu husustaki bütün raporların en geç ilk teşrin ayı içinde Umumî Heyete verilmiş ve bu heyetin azasına dağıtılmış olması lâzımdır.

Umumî Heyet, en geç ikinci teşrin sonuna kadar toplanarak tetkikata başlar.

Bilânçolarla kâr ve zarar hesaplarının Umumî heyet tarafından tasdikı idare meclislerinin o sene için ibrasını tazammun eder.

Bilânçolar, Umumî Heyet tarafından kabul ve tasdik edildikten sonra neşir ve ilân olunur.

MADDE 2 — Hükûmetin 2 ncin maddesi aynen

MADDE 3 — Hükûmetin 3 ncü maddesi aynen